

Advies

Advies monitoren van personen van allochtone afkomst op basis van administratieve databanken

Brussel, 4 juli 2014

Advies op eigen initiatief.

Goedkeuring raad: 4 juli 2014

De commissie Diversiteit bij de SERV behandelt de evenredige vertegenwoordiging van kansengroepen in het sociaaleconomische leven. De SERV-partners formuleren er samen met het Gebruikersoverleg Handicap en Arbeid en het Minderhedenforum beleidsadviezen op het vlak van evenredige arbeidsdeelname, diversiteit en gelijke behandeling.

De heer Philippe Muyters
Functie
Bedrijf
Straat nr

B-1234 STAD

contactpersoon
Liselotte Hedebouw
Lhedebouw@serv.be
Tel. 02/20.90.106

ons kenmerk
SERV_BR_20140704_LH

Brussel
4 juli 2014

Monitoring van personen van allochtone afkomst

Mijnheer de minister,

Voor een gedegen beleid ten aanzien van de doelgroep 'allochtonen' binnen de beleidsdomeinen werk, sociale economie, onderwijs en inburgering en integratie is monitoring cruciaal. Op 1 april 2003 legden de sociale partners en de Vlaamse Regering de Vesoc-definitie van personen van allochtone afkomst vast. Toch worden er in Vlaanderen nog andere definities en verschillende operationalisaties van diezelfde Vesoc-definitie gebruikt bij monitoring. Dat zorgt voor verwarring en een gebrek aan vergelijkbaarheid van cijfergegevens, ook met het federale niveau.

Om te komen tot een uniforme monitoring schuift de Commissie Diversiteit in dit advies een verdere concretisering van de Vesoc-definitie naar voor. We verduidelijken dat het gaat om personen van allochtone afkomst van buiten de EU15-landen. Verder moet monitoring van deze doelgroep zoveel mogelijk gebeuren op basis van administratieve databanken. Het concept origine met bijhorende opdeling in landencategorieën zoals gehanteerd door de FOD WASO en het Interfederaal Gelijkekansencentrum moet daarbij als best mogelijk operationalisatie van de Vesoc-definitie worden gehanteerd. Het is noodzakelijk dat alle beleidsdomeinen zich inschrijven in diezelfde wijze van monitoren en dat de doelgroep afgebakend door de Vesoc-definitie, namelijk personen van allochtone afkomst van buiten de EU15-landen, blijvend wordt gemonitord.

Verder doet de commissie aanbevelingen wat betreft gezamenlijke gegevensaanvragen en het teruggaan tot de generatie van de grootouders. Het is ook belangrijk om op regelmatige basis de arbeidsmarktpositie van deze doelgroep in kaart te brengen, om een systematische registratie binnen het EAD-beleid uit te werken en om verder onderzoek te doen naar een mogelijke koppeling met onderwijs- en opleidingsgegevens.

Wij hopen dat u dit advies ter harte neemt in de verdere uitbouw van uw beleid en de verdere afstemming tussen de beleidsdomeinen. We zijn steeds bereid hierover verder met u in gesprek te gaan.
Hoogachtend

Jo Libeer
Voorzitter commissie Diversiteit

Dit advies wordt bezorgd aan de ministers van Werk, van Sociale Economie, van Onderwijs en van Inburgering en Integratie, aan de leidend ambtenaren van het departement WSE, de VDAB en de SVR en aan de leden van de Commissie Integratiebeleid.

Inhoud

Krachtlijnen van het advies.....	5
Advies.....	7
1. Inleiding.....	7
2. Monitoring van personen van allochtone afkomst in Vlaanderen.....	8
2.1. Doel en belang van een goede en systematische monitoring	8
2.2. Basisprincipes voor monitoring	9
2.3. Diverse definities en operationalisaties	9
2.3.1. Vesoc-definitie	10
2.3.2. Belangrijke knelpunten bij het gebruik van de huidige Vesoc-definitie	10
2.3.3. Operationalisaties Vesoc-definitie	11
2.3.4. Andere definities	12
2.3.5. Opdeling in landencategorieën.....	15
2.4. Monitoring op basis van administratieve databanken	16
2.4.1. Enkele kenmerken	16
2.4.2. Belangrijke administratieve databanken voor de monitoring van personen van allochtone afkomst	16
2.4.3. Administratieve en financiële aspecten van een gegevensaanvraag op maat	17
3. Aanbevelingen	17
3.1. Concretisering van de Vesoc-definitie	17
3.2. Monitoring zoveel mogelijk op basis van administratieve gegevens	18
3.3. Opdeling in landencategorieën	18
3.4. Teruggaan tot de generatie van de grootouders	19
3.5. Financiële kosten en administratieve lasten zoveel mogelijk beperken	20
3.6. De arbeidsmarktpositie op regelmatige basis in kaart brengen	21
3.7. Systematische registratie binnen het EAD-beleid.....	21
3.8. Verder inzetten op een mogelijke koppeling met opleidingsgegevens.....	22
3.9. Voldoende aandacht besteden aan genderindicatoren	22

Krachtlijnen van het advies

De Commissie Diversiteit pleit in dit advies op eigen initiatief om te komen tot een administratieve en uniforme monitoring van de socio-economische positie van personen van allochtone afkomst. Dit advies richt zich enkel op monitoring van personen van allochtone afkomst. Er worden geen aanpassingen van doelgroepen (of afbakeningen daarbinnen) van huidige beleidmaatregelen gevraagd.

Voor de Commissie Diversiteit is monitoring van kansengroepen van groot belang voor een gedegen beleid inzake evenredige arbeidsdeelname en diversiteit. Het gebruik van verschillende methodes van monitoring en diverse definities en operationalisaties van het concept persoon van allochtone afkomst zorgen momenteel nog voor verwarring en moeilijk vergelijkbare cijfers.

Voor de Commissie Diversiteit is de Vesoc-definitie van personen van allochtone afkomst zoals vastgelegd op 1 april 2003 steeds de standaard voor monitoring van deze doelgroep. Er zijn echter een aantal belangrijke knelpunten maar ook opportuniteiten die een verdere concretisering van deze definitie noodzakelijk maken. Zo verwees een nationaliteit van een land van buiten de Europese Unie bij het opstellen van deze definitie naar de EU15-landen. Nu kan dat geïnterpreteerd worden als de EU28-landen. Op beleidsniveau is de afbakening tussen EU15 en EU28 in Vlaanderen, maar ook op Europees vlak nog steeds relevant. Recent zijn er ook een aantal belangrijke stappen vooruit gezet wat betreft het monitoren van personen van allochtone afkomst op basis van administratieve databanken. Deze methode kan nu breed worden ingezet en maakt het mogelijk om de monitoring van deze doelgroep af te stemmen op federaal, Vlaams en zelfs lokaal niveau zodat maximaal vergelijkbare cijfers kunnen worden verkregen, ook over de diverse beleidsdomeinen heen.

De Commissie Diversiteit doet volgende prioritaire aanbevelingen met betrekking tot monitoring van personen van allochtone afkomst:

- **De huidige Vesoc-definitie van personen van allochtone afkomst moet geconcretiseerd worden naar: “Personen met een huidige nationaliteit of een nationaliteit bij geboorte van een land van buiten de EU15-landen of een persoon van wie minstens één ouder of twee grootouders een huidige nationaliteit of nationaliteit bij geboorte heeft van een land van buiten de EU15-landen.”** Deze definitie moet het uitgangspunt vormen voor monitoring van personen van allochtone afkomst voor alle arbeidsmarktactoren, over alle beleidsdomeinen heen en zowel op federaal, Vlaams als lokaal niveau.
- **Monitor personen van allochtone afkomst zoveel mogelijk op basis van administratieve databanken. Maak daarbij gebruik van het concept origine als de best mogelijke operationalisatie van de geconcretiseerde Vesoc-definitie en gebruik dezelfde opdeling in landencategorieën als op federaal niveau.** Bij monitoring op basis van administratieve databanken is het concept origine zoals gebruikt door de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO) en het Interfederaal Gelijkekansencentrum in hun socio-economische monitoring momenteel de best mogelijke operationalisatie van de geconcretiseerde Vesoc-definitie mits ook de algemene opdeling in landencategorieën wordt overgenomen.
- **Maak bij monitoring standaard gebruik van de algemene opdeling in landencategorieën zoals FOD WASO en het Interfederaal Gelijkekansencentrum.**

trum: België, EU14 (=EU15 zonder België), EU13 (= overige EU-landen) en niet-EU-landen. Zo is een blijvende monitoring van de EU15-landen en vergelijkbaarheid met de cijfers op federaal en Europees niveau gegarandeerd. De categorie niet-EU-landen kan daarbij nog verder worden onderverdeeld in relevante categorieën zoals kandidaat-EU-landen en Maghreblanden.

- **Breng, los van de algemene monitoring van de gehele doelgroep, ook de subgroep van personen in kaart voor wie op het moment van de monitoring op voldoende betrouwbare manier binnen de administratieve databanken kan worden teruggegaan tot de generatie van de grootouders.** Vanaf 2008 kan dat op een betrouwbare manier vanaf het geboortjaar 1978.
- **Zet in op gezamenlijke aanvragen om de financiële kosten en administratieve lasten van gegevensaanvragen bij het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming te beperken.** Bijvoorbeeld voor lokale besturen kan de financiële kost een belangrijke hinderpaal zijn en mogelijks opgevangen worden door een centrale sturing door bijvoorbeeld VVSG.
- **Breng op basis van bovenstaande methode de arbeidsmarktpositie van personen van allochtone afkomst op regelmatige basis in kaart.** De Vlaamse Migratie- en Integratiemonitor zou daaraan tegemoet kunnen komen indien deze minstens om de twee jaar wordt uitgevoerd, inzet op de geconcretiseerde Vesoc-definitie met bijhorende landencategorieën zodat de categorie EU15-landen blijvend wordt gemonitord én voldoende aandacht besteed aan belangrijke elementen om een duidelijk beeld te krijgen op de arbeidsmarktpositie van deze groep.
- **Zorg voor een systematische registratie van personen van allochtone afkomst binnen het EAD-beleid.** Dit biedt ook een opportuniteit om de diversiteitsplannen op ondernemingsniveau te evalueren op hun doelmatigheid, zonder bijkomende planlast voor de ondernemingen.
- **Onderzoek de mogelijke koppeling van gegevens rond opleiding en onderwijs aan de gegevens binnen het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming verder.** Het is belangrijk om meer zicht te krijgen op de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt voor personen van allochtone afkomst.

Advies

1. Inleiding

In haar 10 beleidsprioriteiten vroeg de Commissie Diversiteit (2013) reeds om ook op Vlaams niveau in te zetten op het gebruik van administratieve databanken voor een uniforme monitoring van personen van allochtone afkomst. De commissie pleitte om de gehanteerde methode en concepten van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO) en het Interfederaal Gelijkekansencentrum ook in Vlaanderen over te nemen. Met het huidige advies op eigen initiatief wil de Commissie Diversiteit dat pleidooi kracht bij zetten en concreter uitwerken.

Er zijn een aantal aanleidingen voor het huidige advies op eigen initiatief:

- Ondanks de op 1 april 2003 vastgelegde Vesoc-definitie voor personen van allochtone afkomst stellen we vast dat er in Vlaanderen nog steeds diverse definities, maar ook verschillende operationalisaties van de Vesoc-definitie worden gebruikt om personen van allochtone afkomst te monitoren. Dat zorgt voor een gebrek aan vergelijkbaarheid van cijfergegevens afkomstig van diverse arbeidsmarktactoren en overheidsinstanties. De VDAB baseert zich bijvoorbeeld op de Vesoc-definitie maar valt bij operationalisatie ervan enkel terug op de nationaliteitshistoriek van de persoon zelf en hanteert de Europese Economische Ruimte als afbakeningscriterium om te spreken over een allochtone werkzoekende. De Vlaamse Overheid baseert zich voor haar intern diversiteitsbeleid eveneens op de Vesoc-definitie maar gaat bij operationalisatie terug tot de nationaliteit bij geboorte van de ouders (waar kan ook de grootouders) en gebruikt als afbakeningscriterium de EU15-landen. Voor de Vlaamse Integratiemonitor baseert de Studiedienst van de Vlaamse Regering zich op de definitie van het integratiedecreet die terug gaat tot aan de nationaliteit bij geboorte van de ouders en met als afbakeningscriterium de Belgische nationaliteit maar gebruikt bij operationalisatie wel hetzelfde concept als de FOD WASO en het Interfederaal Gelijkekansencentrum (onderdeel 2.3 gaat dieper in op de gebruikte diverse definities en operationalisaties).
- De Vesoc-definitie van persoon van allochtone afkomst werd door de Commissie Diversiteit steeds als standaard naar voor geschoven. Deze definitie werd in 2003 door de Vlaamse Regering en de Vlaamse sociale partners vastgelegd. Er zijn echter een aantal knelpunten die een verder concretisering en aanwijzingen voor de operationalisering van deze definitie noodzakelijk maken:
 - De Vesoc-definitie verwijst naar een nationaliteit van een land van buiten de Europese Unie. Bij het opstellen van de definitie in 2003 verwees de definitie concreet naar landen buiten EU15¹. Ondertussen volgden diverse uitbreidingen van de Europese Unie tot 28 landen². Op beleidsniveau is de afbakening tussen EU15 en EU28 in Vlaanderen en op Europees vlak ech-

¹ EU15: België, Frankrijk, Duitsland, Italië, Nederland, Luxemburg, Ierland, Verenigd Koninkrijk, Denemarken, Griekenland, Spanje, Portugal, Finland, Zweden en Oostenrijk

² EU28: EU15 + Bulgarije, Cyprus, Estland, Hongarije, Kroatië, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Roemenië, Slovenië, Slowakije en Tsjechië.

ter nog steeds relevant. Ondermeer om de beleidsimpact te evalueren voor de groep van personen van intra-Europese afkomst en daarbinnen voor-
namelijk Oost-EU-landen.

- De Vesoc-definitie is voor interpretatie vatbaar omdat ze niet expliciteert of 'een' nationaliteit enkel verwijst naar de huidige nationaliteit dan wel naar een nationaliteitshistoriek, namelijk de huidige nationaliteit of de nationaliteit bij geboorte.
 - De Vesoc-definitie bevat zowel bepalingen rond nationaliteit van de persoon zelf, de ouders als de grootouders. In de praktijk is het op basis van administratieve databanken nog niet mogelijk om voor de gehele populatie terug te gaan tot de generatie van de grootouders.
- Op 5 september 2013 stelden de FOD WASO en het Interfederaal Gelijkekansen-centrum de resultaten voor van het eerste rapport van de Socio-economische Monitoring (2013). De koppeling die daarvoor binnen het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming wordt gemaakt tussen de gegevens in de Kruispuntbank Sociale Zekerheid en het Rijksregister maakt een objectieve, uniforme en anonieme manier een monitoren van personen van allochtone afkomst mogelijk. Bovendien kan met deze werkwijze en gehanteerde concepten de monitoring van deze doelgroep zodanig worden afgestemd op federaal, Vlaams, regionaal en lokaal niveau dat maximaal vergelijkbare cijfers worden verkregen. Ook over verschillende beleidsdomeinen heen, biedt deze werkwijze de opportuniteit tot sterke afstemming.

De Commissie Diversiteit richt zich in dit advies enkel op het monitoren van personen van allochtone afkomst. Er worden geen aanpassingen van doelgroepen (of afbakeningen daarbinne) van huidige beleidsmaatregelen gevraagd. Binnen dit advies wenst de Commissie Diversiteit er op te wijzen dat ook wat betreft personen met een arbeidshandicap er verdere stappen voor een goede monitoring op basis van administratieve databanken nodig zijn (2013).

Dit advies bestaat uit twee delen. Het eerste deel bevat meer informatie over de monitoring van personen van allochtone afkomst in Vlaanderen (2). Daarbij wordt specifiek ingegaan op het belang van een goede en systematische monitoring (2.1), de basisprincipes voor monitoring (2.2), de diverse definities, operationalisaties en opdeling in landencategorieën (2.3) en monitoring op basis van administratieve databanken (2.5). In het tweede deel komen de aanbevelingen van de Commissie Diversiteit aan bod (3).

2. Monitoring van personen van allochtone afkomst in Vlaanderen

2.1. Doel en belang van een goede en systematische monitoring

Monitoring van kansengroepen heeft tot doel om evenredige arbeidsdeelname in kaart te brengen. Dit impliceert niet dat ook per maatregel evenredige arbeidsdeelname moet worden gerealiseerd. Hoe het beleid, met als doel het verhogen van de werkzaamheidsgraad en het realiseren evenredige arbeidsdeelname, vorm krijgt is voorwerp

van overleg met de sociale partners. De Commissie Diversiteit wenst wel graag betrokken te worden bij het uitwerken van het beleid inzake evenredige arbeidsdeelname.

Voor de Commissie Diversiteit is een goede en systematische monitoring van de kansengroepen noodzakelijk voor een doeltreffend beleid inzake evenredige arbeidsdeelname en ruimer diversiteit, waaronder ook inburgering en integratie. Een dergelijke monitoring moet enerzijds een accuraat beeld geven van de arbeidsmarktpositie van de kansengroepen en de evoluties daarin. Anderzijds is een gedegen monitoring cruciaal om de impact van de genomen beleidsopties en de ingezette beleidsinstrumenten te evalueren en waar nodig bij te sturen.

Tegelijkertijd wijst de Commissie Diversiteit er ook op dat monitoring belangrijk en noodzakelijk is, maar toch enkel een middel blijft om te registreren en op zich geen (preventief) beleid inhoudt of kan vervangen.

2.2. Basisprincipes voor monitoring

In het verleden onderschreef de Commissie Diversiteit reeds een aantal belangrijke uitgangsprincipes bij de monitoring van personen van allochtone afkomst die nog steeds gelden (14 februari 2007). Deze principes stellen dat monitoring moet vertrekken van objectieve, anonieme en samengestelde gegevens die uitgaan van een bestaande, administratieve databank of databanken. Monitoring heeft in principe een statistische finaliteit hebben. Concreet gaat het over volgende principes:

- Anonimiteit of het garanderen van de anonimiteit van de individuele persoon: bij monitoring dient steeds de persoonlijke levenssfeer van mensen te worden beschermd. Reïdentificatie mag niet mogelijk zijn. Socio-economische monitoring speelt zich met andere woorden nooit af op het niveau van de individuele personen maar gaat om geaggregeerde gegevens.
- Samengesteld gegeven: het behoren tot de groep van personen van allochtone afkomst mag geen label zijn dat een persoon ongewild of onbewust met zich meedraagt, maar moet een gegeven zijn dat wordt samengesteld op het moment van de monitoring en terug wordt vernietigd nadien.
- Gebruik van bestaande administratieve databanken: de monitoring dient zo veel mogelijk te gebeuren op basis van gegevens die reeds aanwezig zijn in bestaande administratieve databanken. Dit betekent dat voor de zowel de monitoring op macro- als op microniveau bij voorkeur geen bijkomende gegevens worden opgevraagd.
- Statistische finaliteit: de door monitoring verkregen gegevens vormen geen basis voor maatregelen ten opzichte van individuele bedrijven of individuen, tenzij ze met dat specifieke doel en met de daarbij horende extra beveiligingsmaatregelen worden verzameld.

2.3. Diverse definities en operationalisaties

Om de socio-economische situatie van personen van allochtone afkomst in kaart te brengen, worden er momenteel diverse definities en verschillende operationalisaties van eenzelfde definitie gebruikt. De Commissie Diversiteit heeft in het verleden steeds de Vesoc-definitie van personen van allochtone afkomst, zoals deze in 2003 werd vastgelegd, onderschreven. We gaan in dit deel kort in op de Vesoc-definitie en hoe

verschillende instanties deze definitie operationaliseren in de praktijk (3.3.1 en 3.3.3). We staan daarbij ook stil bij de knelpunten bij het gebruik van de huidige Vesoc-definitie (3.3.2). Vervolgens geven we een overzicht van andere gebruikte arbeidsmarktdefinities van personen van allochtone afkomst (3.3.4) en de verdere opdeling in herkomstclassificatie (3.3.5).

2.3.1. Vesoc-definitie

Met het oog op een uniforme afbakening tussen personen met en zonder een migratie-achtergrond verwees de Commissie Diversiteit in het verleden steeds naar de Vesoc-definitie (o.a. (2008)). Een dergelijke uniforme en richtinggevende definitie moet vergelijkingen tussen verschillende rapporteringen mogelijk maken. Deze Vesoc-definitie werd op 1 april 2003 als volgt vastgelegd:

‘Personen met een nationaliteit van een land van buiten de Europese Unie of persoon van wie minstens één ouder of twee grootouders een nationaliteit heeft van een land buiten de Europese Unie.’

Uit onderzoek blijkt duidelijk dat nationaliteit op zich onvoldoende is om de groep die afkomstig is uit de migratie uit het buitenland in kaart te brengen (CGKR, 2010). Een belangrijk deel van de personen van allochtone afkomst is immers genaturaliseerd en een grote groep kinderen met een migratie-afkomst verwerven automatisch de Belgische nationaliteit. Door naast de huidige ook de nationaliteit bij geboorte in rekening te brengen, worden niet alleen personen met een niet-Belgische nationaliteit hebben gevat maar ook personen die de Belgische nationaliteit hebben verworven. Deze nationaliteitshistoriek op zich laat nog niet toe om ook migranten van de tweede of derde generatie in kaart te brengen. Daarom voorziet de Vesoc-definitie in de bepalingen rond nationaliteit van de ouders en de grootouders. Op die manier neemt de Vesoc-definitie drie generaties van personen van allochtone afkomst mee: personen die in Vlaanderen kwamen/komen wonen met een niet-EU-nationaliteit, hun kinderen en hun kleinkinderen.

2.3.2. Belangrijke knelpunten bij het gebruik van de huidige Vesoc-definitie

Bij het monitoren van personen van allochtone afkomst op basis van de Vesoc-definitie botsen we op dit moment op een aantal belangrijke knelpunten of onduidelijkheden wat betreft de betekenis van een nationaliteit en van een land buiten de Europese Unie in de Vesoc-definitie:

- Een nationaliteit: de huidige Vesoc-definitie is voor interpretatie vatbaar omdat ze niet expliciteert of ‘een nationaliteit’ enkel verwijst naar ‘huidige nationaliteit’ dan wel naar een nationaliteitshistoriek, namelijk ‘huidige nationaliteit of nationaliteit bij geboorte’. In het verleden wees de Commissie Diversiteit reeds op een ruime interpretatie van nationaliteit binnen de Vesoc-definitie. In haar advies van 14 mei 2008 stelt de commissie bijvoorbeeld dat de VDAB best een werkwijze zou volgen die gebaseerd is op de eerst teruggevonden nationaliteit van de persoon zelf en de eerst teruggevonden nationaliteit van de ouders (2008). Zo een ruime invulling is noodzakelijk wanneer men herkomst en positie op de arbeidsmarkt op afdoende wijze met elkaar in verband wil brengen. Door diverse hervormingen in de nationaliteitswetgeving zouden heel wat personen van allochtone afkomst

verdwijnen uit de statistieken wanneer enkel rekening wordt gehouden met de huidige nationaliteit van de persoon en de huidige nationaliteit van de (groot)ouders. Een belangrijk aandeel personen van met een migratie-afkomst zijn in de voorbije decennia immers Belg geworden of zelf als Belg geboren (bijvoorbeeld, nakomelingen van genaturaliseerde Belgen ontvangen automatisch de Belgische nationaliteit). Bij een beperking tot de huidige nationaliteit zou bijvoorbeeld volgende groep niet gevat worden: personen van Belgische nationaliteit, geboren als Belg, uit ouders van Belgische nationaliteit en ten minste één ouder is geboren met een nationaliteit van een niet-EU-land of van wie het geboorteland een niet-EU-land is.

- Een land buiten de Europese Unie: Bij het opstellen van de Vesoc-definitie verwees een land buiten de Europese Unie naar de EU15-landen. Ondertussen kende de Europese Unie diverse uitbreidingen en omvat deze 28 landen. Op Europees niveau wordt er in principe enkel een onderscheid gemaakt tussen EU-landen en derde landen, maar op het Vlaamse beleidsniveau blijft het onderscheid tussen de EU15-landen, de Oost-EU-landen en de niet-EU-landen echter wel relevant. Anders zou de intra-Europese migratie en de afbakening daarbinnen van de Oost-Europese landen volledig buiten beeld blijven.

2.3.3. Operationalisaties Vesoc-definitie

In de Vlaamse context baseren de VDAB en de Vlaamse Overheid zich op de Vesoc-definitie.

2.3.3.1. VDAB

Voor de VDAB is de huidige Vesoc-definitie richtinggevend (VDAB, 2012). Het doel is om deze definitie volledig te operationaliseren in de werkzoekendendatabank. Momenteel kan VDAB enkel terugvallen op de nationaliteitshistoriek van de werkzoekende zelf. De operationalisatie van de Vesoc-definitie door de VDAB is dan ook:

‘Allochtone werkzoekenden worden door de VDAB officieel gedefinieerd als werkzoekenden die een huidige óf vorige nationaliteit hebben van buiten de Europese Economische Ruimte (EER).’ (VDAB, 2012)

Een land van buiten de Europese Unie wordt in deze operationalisatie gelijk gesteld aan een nationaliteit van buiten de EER, dat zijn de huidige EU-landen en de Europese Vrijhandelsassociatie (EVA; Liechtenstein, Noorwegen, IJsland en Zwitserland) (VDAB, 2012).

Personen met een huidige Belgische nationaliteit maar een vorige nationaliteit uit een niet-EER-land worden binnen deze definitie gevat. Maar personen van allochtone afkomst van de tweede en derde generatie die bij geboorte de Belgische nationaliteit verwerven, echter niet. Met deze operationalisatie van de Vesoc-definitie wordt het werkelijke aantal werkzoekenden van allochtone afkomst dus onderschat. Door de grote groep van werkzoekenden kan de VDAB wel een verdere opsplitsing maken naar herkomstregio of zelfs land van herkomst.

2.3.3.2. Vlaamse Overheid

De Vlaamse Overheid gebruikt binnen haar eigen diversiteitsbeleid de Vesoc-definitie als uitgangspunt maar beperkt deze tot de 15 landen die op 15 januari 1995 de EU vormden:

‘Personen met een nationaliteit van een land van buiten de EU15 of persoon van wie minstens één ouder of twee grootouders een nationaliteit heeft van een land buiten de EU15.’

Tot nu toe werkte de Vlaamse overheid steeds met een systeem van vrijwillige registratie. Binnen de verschillende entiteiten kunnen medewerkers zichzelf laten registreren als ze een migratieachtergrond hebben. De bovenstaande definitie die teruggaat tot de grootouders wordt daarbij gehanteerd. In de praktijk blijkt dat niet iedereen die een migratieachtergrond heeft, ook gebruik maakt van de vrijwillige registratie. De cijfers kunnen op dat vlak gezien worden als een onderschatting.

In 2013 testte de dienst Emancipatiezaken een systeem van anonieme en geautomatiseerde telling van personeelsleden met een migratieachtergrond. Om de herkomstgegevens van de personeelsleden te achterhalen worden de rijksregisternummers van de personeelsleden gekoppeld aan de federale databanken van de Kruispuntbank Sociale Zekerheid en het Rijksregister. In dit eerste pilootproject werd teruggegaan tot de eerste nationaliteit van de ouders, in uitzonderlijke gevallen kon teruggegaan worden tot de eerste nationaliteit van de grootouders. De eerste resultaten van dit pilootproject geven aan dat er heel wat entiteiten en beleidsdomeinen zijn binnen de Vlaamse overheid die meer mensen met een migratie-afkomst tellen dan werd aangenomen op basis van de vrijwillige registratie. De dienst Emancipatiezaken maakt een kostenbatenanalyse van beide telmethodes.

2.3.4. Andere definities

2.3.4.1. Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK)

De Federale Overheidsdienst Economie verzamelt via de enquête naar de arbeidskrachten (EAK) jaarlijks uitgebreide socio-economische gegevens over de Belgische bevolking op actieve leeftijd (vanaf 15 jaar). Deze enquête maakt deel uit van een door Eurostat gecoördineerde bevraging in de lidstaten van de Europese Unie. De doelstelling is om informatie te verzamelen die op Europees vlak vergelijkbaar is over tewerkstellers-, werkloosheids- en inactiviteitscijfers. Op dat vlak kan men niet terugvallen op administratieve databanken gezien deze gebaseerd zijn op nationale regelgeving.

De EAK-gegevens vormen ook de basis voor de monitoring van de werkzaamheidsgraad van kansengroepen in het kader van het Pact 2020.

De definities die binnen de EAK-enquête voor personen van allochtone afkomst worden gebruikt zijn:

- Personen met een nationaliteit van buiten de EU
- Personen die geboren zijn buiten de EU

Er wordt dus zowel naar de huidige nationaliteit gevraagd, als het geboorteland. De nationaliteit bij geboorte is echter niet gekend. Daardoor zal de meerderheid van de tweede en derde generatie personen van allochtone afkomst via deze definities niet worden gevat.

2.3.4.2. FOD WASO & Interfederaal Gelijkekansencentrum

Voor de invulling van personen van allochtone afkomst vallen het Interfederaal Gelijkekansencentrum en de FOD WASO terug op twee concepten, namelijk origine en migratieachtergrond.

De variabele *origine* combineert 'nationaliteit', 'nationaliteit bij de geboorte' en 'nationaliteit bij de geboorte van de ouders van het individu'. Bij operationalisatie betekent 'nationaliteit bij geboorte' in feite nationaliteit bij eerste inschrijving in het Rijksregister. Voor een grote groep gaat het ook om de nationaliteit bij geboorte.

Er werden landengroepen gedefinieerd om het concept origine verder te concretiseren: Belgen van Belgische origine, EU14, EU12, kandidaat EU-landen (o.a. Turkije), Maghrebijnen, andere Afrikaanse landen, Noord-Amerika, Centraal- en Zuid-Amerika, Azië en Oceanië (zie onderstaande Tabel 1).

De variabele *migratieachtergrond* houdt daarnaast ook nog rekening met de variabelen 'geboorteland', 'geboorteland van de ouders van het individu', 'geboorteland van de grootouders (en dit enkel voor personen van Belgische nationaliteit geboren in België die ouders hebben van Belgische nationaliteit bij de geboorte)', 'datum van inschrijving in het Rijksregister' en 'datum van verkrijgen van de nationaliteit'. Het vat de groep met een migratieachtergrond en heeft tot doel een onderscheid te maken tussen recente en oudere migranten en generaties.

De variabele migratieachtergrond maakt het mogelijk om ook onderzoek te doen naar de invloed van verblijfsduur en verblijfsstatuut.

Deze variabele origine komt sterk overeen met de Vesoc-definitie, maar gaat enkel terug tot de eerste nationaliteit van de ouders, niet de grootouders. Op basis van de methode die wordt gebruikt door de FOD WASO en het Interfederaal Gelijkekansencentrum is het momenteel nog niet mogelijk om voor de gehele doelgroep op een betrouwbare manier de herkomstgegevens tot op het niveau van de grootouders te achterhalen. Er ontbreken nu nog te veel gegevens, hoofdzakelijk van de oudere leeftijdsgroepen. Dat kan wel al op een betrouwbare manier gebeuren voor de deelgroep van personen tussen de leeftijd van 18 en 30 jaar ofwel vanaf het geboorte jaar 1978.

Tabel 1 Opdeling in categorieën door FOD WASO & Interfederaal Gelijkekansencentrum

België	
EU-landen (excl. België)	
EU14	Frankrijk, Duitsland, Italië, Nederland, Luxemburg, Ierland, Verenigd Koninkrijk, Denemarken, Griekenland, Spanje, Portugal, Finland, Zweden en Oostenrijk.
EU12	Tsjechië, Estland, Cyprus, Letland, Litouwen, Hongarije, Malta, Polen, Slovenië, Slowakije, Bulgarije en Roemenië
Niet-EU-landen	
Kandidaat-EU-landen (+Turk.)	Turkije, Macedonië, Kroatië
Andere Europeanen	Albanië, Andorra, IJsland, Lichtenstein, Monaco, Noorwegen, San-Marino, Zwitserland, Rusland, Heilige Stoel, Wit-Rusland, Oekraïne, Moldavië, Bosnië-Herzegovina, Servië, enz.
Maghreblanden	Algerije, Libië, Marokko, Tunesië en Mauretanië
Andere Afrikaanse landen	Burundi, Kameroen, Zuid-Afrika, Congo, Senegal, Rwanda, enz.
Noord-Amerikanen	Canada, Verenigde Staten
Zuid/Centraal Amerikanen	Cuba, Guatemala, Mexico, Nicaragua, Argentinië, Bolivia, Brazilië, Chili, Colombië, Ecuador, Peru, Venezuela, enz.
Azië	China, Japan, Thailand, Maleisië, Indië, Indonesië, Saoedi-Arabië, Iran, Irak, Israël, enz.
Oceanië	Australië, Nieuw-Zeeland, enz.

2.3.4.3. Commissie Integratie

In het integratiedecreet van 2009 krijgt volgende groep speciale aandacht (Art.3):

- Personen die legaal en langdurig in België verblijven³ en
- bij de geboorte niet de Belgische nationaliteit bezaten of
- van wie minstens één van de ouders bij geboorte niet de Belgische nationaliteit bezat.

In deze definitie worden personen van wie de ouders bij geboorte de Belgische nationaliteit bezaten maar wel een migratieachtergrond hebben uitgesloten. Daarnaast valt op dat deze definitie enkel kijkt naar de Belgische nationaliteit en dus een zeer grote geografische reikwijdte omvat wat betreft personen met een migratie-achtergrond.

³ Dit wil zeggen: niet beperkt tot maximaal drie maanden.

2.3.5. Opdeling in landencategorieën

Bij de toepassing van de Vesoc- of andere definities van personen van allochtone afkomst is de opdeling in landengroepen een cruciaal gegeven. In de operationalisaties van de Vesoc-definitie zien we dat er verschillende opdelingen worden gebruikt. Zo gebruikt de Vlaamse Overheid een opdeling in EU15/niet-EU15 voor haar interne diversiteitsbeleid, terwijl de VDAB terugvalt op een opdeling tussen EER/niet-EER. Bij de FOD WASO en het Interfederaal Gelijkekansencentrum worden personen van allochtone afkomst gevat in diverse categorieën (FOD WASO & CGKR, 2013) zoals weergegeven in bovenstaande Tabel 1.

De Studiedienst van de Vlaamse Regering maakt een onderscheid in diverse landencategorieën zoals weergegeven in onderstaande Tabel 2 (Noppe, 2014).

Tabel 2 Opdeling in landencategorieën door SVR

België	
EU-landen (excl. België)	
Buurlanden	Nederland, Frankrijk, Duitsland en Luxemburg
West- en Noord-EU-landen	Ierland, Verenigd Koninkrijk, Oostenrijk, Denemarken, Zweden en Finland
Zuid-EU-landen	Italië, Spanje, Portugal, Griekenland, Malta en Cyprus
Oost-EU-landen	Estland, Letland, Litouwen, Polen, Tsjechië, Slovakije, Hongarije, Slovenië, Bulgarije en Roemenië
Niet-EU-landen	
Kandidaat-EU-landen (incl. Turkije)	Turkije, Kroatië, Macedonië, (IJsland), Servië en Montenegro
Europa buiten de EU	Zwitserland, Noorwegen, Albanië, Belarus, Kosovo, Moldavië, Rusland, Bosnië, Oekraïne, Liechtenstein, Andorra, Monaco en San Marino
Maghreblanden	Marokko, Algerije, Tunesië, Libië en Mauritanië
Andere landen	andere landen dan diegene vermeld in bovenstaande groepen

Daarbij kan de categorie van EU15-landen niet zuiver worden gereconstrueerd omdat de landen Malta en Cyprus tot de Zuid-EU-landen behoren maar niet tot de EU15-landen. In de praktijk is dat momenteel een beperkte groep (259 personen in 2013⁴). Bij uitbreiding van de EU-landen kan dat verschil groter worden afhankelijk de categorie waar toetredende EU-landen aan zullen worden toegewezen.

De keuze van landencategorieën kan een belangrijke impact hebben op het resultaat en de relevantie van de monitoring. Bijvoorbeeld, voor lokale besturen kan het omwille van de lokale context belangrijk en relevant zijn om personen van allochtone afkomst uit de EU10-landen in kaart te kunnen brengen. Bovendien is het belangrijk om op ge-

⁴http://www4.vlaanderen.be/dar/svr/cijfers/Exceltabellen/demografie/1_Bevolking/1_Gewesten/7_Voornaamste_buitenlandse_nationaliteiten.xls

regelde tijdstippen na te gaan of nieuwe groepen niet over het hoofd worden gezien en oude groepen mogen niet ten onrechte als personen van allochtone afkomst aanzien blijven worden.

2.4. Monitoring op basis van administratieve databanken

2.4.1. Enkele kenmerken

Monitoring op basis van administratieve databanken wil zeggen dat er teruggegrepen wordt naar gegevens die reeds aanwezig zijn in bestaande administratieve databanken. Er hoeven dus geen bijkomende gegevens te worden verzameld. Het kan gaan uit gegevens uit één enkele databank, dan wel een koppeling van gegevens uit verschillende databanken.

Terwijl een enquête een steekproef trekt uit de gehele populatie om vervolgens uitspraken te kunnen doen over die populatie, beschikt men bij het gebruik van administratieve databanken over gegevens van de totale populatie. Enquêtes moeten door hun gebruik van steekproeven steeds met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. Bij administratieve databanken moet ook steeds gekeken worden naar de dekkingsgraad van de administratieve databank ten opzichte van de populatie die men in kaart wil brengen.

2.4.2. Belangrijke administratieve databanken voor de monitoring van personen van allochtone afkomst

Het Rijkregister is de belangrijkste bron in België om na te gaan hoeveel personen van allochtone afkomst er op een bepaald moment in ons land wonen (CGKR, 2009). In deze administratieve databank zijn alle personen opgenomen die langdurig (meer dan 3 maanden) en legaal in ons land wonen. Sinds 2005 is ook het wachtregister, het register van asielzoekers en ex-asielzoekers, hierin geïntegreerd. Voor de personen die onwettig in ons land verblijven zijn er geen cijfers beschikbaar. Er zijn wel schattingen van 100.000-110.000 personen voor heel België in 2007 (Noppe & Lodewijckx, 2012).

In het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming worden gegevens van verschillende instellingen gekoppeld, waaronder het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV), De Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers (RKW), de Rijksdienst Sociale Zekerheid (RSZ), de Rijksdienst voor Arbeidsvoorzieningen (RVA) en het Fonds voor Arbeidsongevallen (FAO). Deze gegevens worden aangevuld met data afkomstig uit het Rijkregister, het register van de Kruispuntbank Sociale Zekerheid (KSZ) en afgeleide variabelen. Het koppelen en bewaren van de gegevens gebeurt op de KSZ, met externe informaticatechnische ondersteuning en wetenschappelijke ondersteuning door onder meer het Steunpunt Werk en Sociale Economie en K.U.Leuven.

2.4.3. Administratieve en financiële aspecten van een gegevensaanvraag op maat

Het Datawarehouse heeft tot doel om beter, sneller en goedkoper in te spelen op gegevensaanvragen van onderzoeksinstituten en de overheid. Er worden drie soorten toepassingen aangeboden:

- Basistoepassingen waarbij met een bepaalde regelmaat een aantal standaard-statistieken worden berekend,
- Webtoepassingen waarbij op basis van een aantal parameters statistieken op maat kunnen worden opgevraagd,
- Gegevensaanvragen op maat voor wetenschappelijk onderzoek of beleidsondersteuning.

Aan een gegevensaanvraag op maat is een administratief proces verbonden. Daarin moet ondermeer worden verduidelijkt wat het doel is van de gegevensaanvraag en moet worden aangetoond dat de voorschriften van de wet ter bescherming van de privacy zullen worden gerespecteerd. Daarnaast zijn er ook financiële kosten verbonden aan het gebruik van de gegevens uit de administratieve databanken. Deze zijn hoofdzakelijk afhankelijk van de personeelsprestaties die nodig zijn om de gegevensaanvraag te realiseren.

3. Aanbevelingen

3.1. Concretisering van de Vesoc-definitie

De Vesoc-definitie voor personen van allochtone afkomst dient verder te worden geconcretiseerd tot: ***‘Personen met een huidige nationaliteit of een nationaliteit bij geboorte van een land van buiten de EU15-landen of een persoon van wie minstens één ouder of twee grootouders een huidige nationaliteit of een nationaliteit bij geboorte van een land van buiten de EU15-landen heeft.’*** Deze geconcretiseerde Vesoc-definitie moet het uitgangspunt zijn voor de monitoring van personen van allochtone afkomst voor alle arbeidsmarktactoren, over alle beleidsdomeinen heen en voor alle beleidsniveaus. De huidige Vesoc-definitie is voor interpretatie vatbaar en wordt daarom in dit advies verder geconcretiseerd. Door het gebruik van diverse definities en operationalisaties van dezelfde definities van personen van allochtone afkomst is er momenteel een gebrek aan vergelijkbaarheid van cijfergegevens afkomstig van verschillende arbeidsmarktactoren en overheidsinstanties. De Commissie Diversiteit schuift daarom de geconcretiseerde Vesoc-definitie als standaard naar voor.

Voor de Commissie Diversiteit moeten de doelstellingen, indicatoren en monitoring met betrekking tot de kansengroepen in het kader van het Pact2020 blijven gelden. Het heeft immers weinig zin om de indicatoren in het kader van het Pact2020 te wijzigen. Deze indicatoren zijn zo opgesteld dat ze ook internationaal vergelijkbare cijfergegevens opleveren.

3.2. Monitoring zoveel mogelijk op basis van administratieve gegevens

De Commissie Diversiteit pleit ervoor om ook in Vlaanderen volop in te zetten op een monitoring van personen van allochtone afkomst op basis van administratieve databanken. In de context van deze methode kan de Commissie Diversiteit het concept *origine* ondersteunen als best mogelijke operationalisatie van de geconcretiseerde Vesoc-definitie. En dit mits ook de opdeling in landencategorieën wordt overgenomen zodat een monitoring van de EU15-landen gegarandeerd blijft (zie aanbeveling 3.3). De methode van monitoring op basis van administratieve databanken zoals gebruikt binnen de socio-economische monitoring van personen van allochtone afkomst door de FOD WASO en het CGKR voldoet aan de basisprincipes die de Commissie Diversiteit voor monitoring naar voor schuift (zie onderdeel 2.2). Het gehanteerde concept origine benadert de geconcretiseerde vesoc-definitie zo goed mogelijk in de context van wat vandaag binnen deze methode mogelijk is. De bijhorende opdeling in landencategorieën moet daarbij standaard worden toegepast (zie aanbeveling 3.3).

De diverse beleidsdomeinen, zoals werk, onderwijs, inburgering en integratie maar ook de VDAB, Syntra, ESF en de Studiedienst van de Vlaamse Regering (SVR) kunnen best gebruik maken van deze manier van monitoren. Monitoring op basis van administratieve databanken waarbij het concept origine met bijhorende opdeling in landencategorieën (als best mogelijke operationalisatie van de geconcretiseerde Vesoc-definitie) wordt gebruikt, biedt de mogelijkheid om monitoring van personen van allochtone afkomst zoveel mogelijk gelijk te stemmen tussen het federaal, Vlaams en lokaal niveau. Alleen zo zullen de verkregen cijfers maximaal vergelijkbaar zijn. Het is bovendien een voorbeeld van gecoördineerd beleid indien de diverse beleidsdomeinen gebruik zouden maken van eenzelfde methode, definitie en operationalisatie voor de monitoring van personen van allochtone afkomst. Ook de Vlaamse overheid kan binnen het diversiteitsbeleid voor het eigen personeel best verder inzetten op deze methode.

De Commissie Diversiteit vraagt dat alle maatregelen inzake werk en sociale economie op die manier zouden worden gemonitord op hun bereik naar personen van allochtone afkomst. Concreet gaat het ondermeer om IBO, werkplekleren, aanmoedigingspremies, loopbaanbegeleiding, sociale economie en EVC-bewijzen. Door het gebruik van één uniforme definitie en operationalisatie ervan kunnen cijfers over de in- en doorstroom of de onder- of oververtegenwoordiging van personen van allochtone afkomst binnen de verschillende arbeidsmarktinstrumenten en van diverse arbeidsmarktactoren worden vergeleken. Zo kan het arbeidsmarktbeleid ten aanzien van personen van allochtone afkomst grondig in kaart worden gebracht en geëvalueerd. Voor de VDAB betekent dit dat de Commissie Diversiteit vraagt om gebruik te maken van statistisch geaggregeerde gegevens met betrekking tot afkomst.

3.3. Opdeling in landencategorieën

De Commissie Diversiteit pleit om de algemene indeling in landencategorieën zoals gehanteerd door de FOD WASO en het CGKR in hun socio-economische monitoring ook in Vlaanderen en op lokaal niveau over te nemen, namelijk:

- België
- EU14 (= EU15 zonder België)
- Andere EU-landen
- Niet-EU-landen met verdere opdeling in: kandidaat EU-landen, Europa buiten de EU, Maghreblanden, andere Afrikaanse landen, Noord-Amerika, Midden- en Zuid-Amerika, Azië en Oceanië

Op die manier is een monitoring op basis van de geconcretiseerde Vesoc-definitie en vergelijkbaarheid op federaal, Vlaams en lokaal niveau mogelijk.

Buiten deze algemene opdeling voor monitoring moet er ook ruimte worden voorzien voor extra onderzoek, eventueel kwalitatief onderzoek, naar moeilijker af te bakenen groepen binnen deze manier van monitoring. Bij monitoring van personen van allochtone afkomst is de indeling in landencategorieën erg belangrijk en sterk bepalend voor de relevantie van de resultaten. Voor de Commissie Diversiteit is het belangrijk dat monitoring van personen van allochtone afkomst zich richt op duidelijk af te bakenen categorieën (zoals EU15) waarvan men kan veronderstellen dat ze over langere tijd relevant zullen blijven zodat op termijn ook evoluties zichtbaar kunnen worden. Naast deze algemene categorieën voor monitoring zullen er ook deelgroepen zijn die speciale aandacht vragen.

3.4. Teruggaan tot de generatie van de grootouders

De Commissie Diversiteit vraagt om, los van de algemene monitoring, voor de subgroep van personen voor wie dat op een betrouwbare manier kan terug te gaan tot de generatie van de grootouders. Dit zou systematisch moeten gebeuren voor de groep vanaf het geboortjaar 1978. Momenteel is het binnen de methode van de monitoring op basis van administratieve databanken nog niet mogelijk om voor de gehele doelgroep op een betrouwbare manier terug te gaan tot de generatie van de grootouders. In hun eerste publicatie van de Socio-economische Monitoring merken het CGKR en de FOD WASO (2013, p. 33) daaromtrent op:

'We stellen echter vast dat voor 55,1% van de individuen tussen 18 tot 60 jaar van Belgische nationaliteit, geboren als Belg uit ouders geboren als Belg, het onmogelijk is om bruikbare informatie terug te vinden over de nationaliteit bij de geboorte of het geboorteland van alle vier grootouders.'

De oorzaak ligt in het feit dat de personen die hier als de grootouders of de ouders worden beschouwd, vóór de invoering van het Rijksregister zijn geboren, overleden of het land verlieten. Door nieuwe instroom van migranten en het verlaten van de arbeidsmarkt door de oudste personen over wie slechts onvolledige herkomstgegevens beschikbaar zijn, zal in de toekomst ook de nationaliteit bij geboorte van de grootouders kunnen worden gebruikt en voor de volledig doelgroep betrouwbaar worden terug gegaan tot de generatie van de grootouders.

Voor de Commissie Diversiteit is het van cruciaal belang dat dat, afzonderlijk van de algemene monitoring van personen van allochtone afkomst, vandaag al gebeurt voor de subgroep voor wie dat wel al op een betrouwbare manier kan. Daarbij is het een belangrijk gegeven dat "66% van de personen voor wie het binnen de Socio-economische Monitoring onmogelijk was om de grootouders terug te vinden, tussen 40

en 60 jaar oud zijn” (FOD WASO & CGKR, 2013). Uit testen op het databestand met cijfers uit 2008 blijkt dat voor de leeftijdsgroep van 18-30 jaar vandaag al op een betrouwbare manier kan worden terug gegaan tot de generatie van de grootouders. Voor deze groep zijn meer dan 90% van de nodige gegevens beschikbaar. Teruggaan tot de generatie van de grootouders kan dus systematisch gebeuren voor de subgroep geboren vanaf 1978.

De Commissie Diversiteit wenst in dit kader te benadrukken dat men steeds in het achterhoofd dient te houden dat behoren tot de groep personen van allochtone afkomst, inclusief voor de subgroep voor wie men daarvoor moet terug gaan tot de generatie van de grootouders, niet alle discriminatiegronden ten aanzien van etnische afkomst in kaart brengen. Ook personen voor wie de migratie-afkomst verder ligt dan de generatie van de grootouders kunnen nog geconfronteerd worden met discriminatie, bijvoorbeeld op basis van hun naam of huidskleur.

3.5. Financiële kosten en administratieve lasten zoveel mogelijk beperken

Een gegevensaanvraag bij administratieve databanken gaat onvermijdelijk gepaard met financiële kosten en administratieve procedures die moeten worden gevolgd. De Commissie Diversiteit wijst op mogelijkheden om deze zoveel mogelijk te beperken. De Commissie Diversiteit is zich ervan bewust dat er administratieve en financiële gevolgen gekoppeld zijn aan een monitoring van personen van allochtone afkomst op basis van administratieve databanken. De belangrijkste kost voor de monitoring van personen van allochtone afkomst is binnen het project rond socio-economische monitoring van de FOD WASO en het CGKR echter al gebeurd in de koppeling van de verschillende administratieve databanken. De financiële kosten van bijkomende gegevensaanvragen liggen hoofdzakelijk in personeelsprestaties.

Wanneer de Studiedienst van de Vlaamse Regering ook bovenstaande indeling in landencategorieën zou overnemen, zouden lokale besturen voor een monitoring van personen van allochtone afkomst binnen hun gemeente of stad beroep kunnen doen op de Lokale Inburgerings- en Integratiemonitor⁵. Voor een monitoring van personen van allochtone afkomst binnen het eigen personeelsbeleid kunnen de kosten worden gedrukt door een gezamenlijke aanvraag, bijvoorbeeld gecoördineerd door VVSG op te stellen. Momenteel kan op basis van de gehanteerde landenindeling van de SVR de categorie EU15-landen niet worden gereconstrueerd. Als richtlijn voor een zo uniform mogelijke aanvraag verwijzen we naar de aanbevelingen rond de geconcretiseerde Vesoc-definitie (aanbeveling 3.1), de verdere operatoinlisatie (aanbeveling 3.2) en de opdeling in landencategorieën (aanbeveling 3.3). VVSG zou ook kunnen instaan voor een gestroomlijnde aanlevering van de rijksregisternummers van de verschillende personeelsleden van de lokale besturen aan de Kruispuntbank.

⁵ <http://aps.vlaanderen.be/lokaal/integratiemonitor.html>

3.6. De arbeidsmarktpositie op regelmatige basis in kaart brengen

Voor de Commissie Diversiteit is het cruciaal om op regelmatige basis op Vlaams niveau een gedetailleerde rapportering op te maken over de positie van personen van allochtone afkomst op de arbeidsmarkt, alsook de effecten van het beleid. Deze monitoring moet voor de commissie gebeuren op basis van administratieve databanken (aanbeveling 3.2), met de geconcretiseerde Vesoc-definitie als uitgangspunt (aanbeveling 3.1) en het concept origine met bijhorende indeling in landencategorieën (aanbeveling 3.3) als best mogelijke operationalisatie van de Vesoc-definitie. De Vlaamse Migratie- en Integratiemonitor zou aan die vraag tegemoet kunnen komen indien deze minstens om de twee jaar wordt uitgevoerd en gebruik maakt van het concept origine met bijhorende indeling in landencategorieën. Bovendien moet deze rapportering voldoende aandacht besteden aan volgende elementen: de werkzaamheidsgraad, de werkloosheidsgraad, de inactiviteitsgraad en het bereik van personen van allochtone afkomst binnen de diverse tewerkstellingsmaatregelen. Maar ook moet de duurzaamheid van de tewerkstelling van deze groep via een combinatie van verschillende manieren worden geoperationaliseerd (continuïteit van de tewerkstelling, type job, kwaliteit van de job, enzovoort) en ondernemerschap in kaart worden gebracht. Daarnaast is het belangrijk om cijfers te verzamelen over de in- en doorstroom of de onder- of oververtegenwoordiging van personen van allochtone afkomst binnen de verschillende arbeidsmarktinstrumenten en van diverse arbeidsmarktactoren (zie aanbeveling 3.2).

3.7. Systematische registratie binnen het EAD-beleid

De Commissie Diversiteit dringt aan om cijfers over de vertegenwoordiging van personen van allochtone afkomst binnen sectoren in de sectorfoto's op te nemen. Deze cijfers kunnen de onderhandelingen over de sectorconvenanten ondersteunen en van de sectorconvenanten een doelmatiger instrument maken. In de nota 'De toekomst van het sectoraal beleid via de sectorconvenants (vragen en verder te onderzoeken pistes)' van 26 mei 2014 opteert de SERV voor een behoud van de bestaande thema's. Alle drie de decretale thema's (aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt, leven lang leren en competentieontwikkeling en diversiteit) dienen vertaald te worden in specifieke engagementsverbintenissen.

De Commissie Diversiteit vraagt om monitoring op basis van administratieve databanken eveneens in te zetten om diversiteitsplannen op ondernemingsniveau te evalueren op hun doelmatigheid, zonder bijkomende planlast voor de ondernemingen. Diversiteitsplannen vormen één van de speerpunten van het Vlaamse beleid inzake evenredige arbeidsdeelname (EAD-beleid). Niet alle individuele diversiteitsplannen hebben een hogere vertegenwoordiging van kansengroepen tot doel, ze kunnen bijvoorbeeld ook focussen op een sterker kwalitatief beleid inzake retentie en opleiding ten aanzien van de kansengroepen. De SERV en Commissie Diversiteit stelden eerder al dat er werk moet worden gemaakt van het invoeren van een systemati-

sche registratie van kansengroepen.⁶ Monitoring op basis van administratieve databanken bieden nu de mogelijkheid om resultaten op het vlak van instroom, doorstroom, retentie en opleiding op een systematische manier te monitoren voor personen van allochtone afkomst en dit mits de anonimiteit van het individu gewaarborgd blijft en re-identificatie niet mogelijk is. Dit biedt ook perspectieven om op termijn evoluties en zo de impact van het EAD-beleid in kaart te brengen.

3.8. Verder inzetten op een mogelijke koppeling met opleidingsgegevens

De Commissie Diversiteit vraagt om de mogelijkheden van een koppeling tussen gegevens rond onderwijs en scholing aan het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming en het Rijksregister verder te onderzoeken. Dat zou ondermeer een zicht kunnen geven op de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt voor personen van allochtone afkomst. Er zijn echter nog belangrijke knelpunten op dat vlak, zoals het ontbreken van een register van diploma's, zeker wanneer het gaat over buitenlandse diploma's die in Vlaanderen (nog) niet officieel werden erkend.

3.9. Voldoende aandacht besteden aan genderindicatoren

Gezien de ongunstige positie van vrouwen van allochtone afkomst op de arbeidsmarkt, vraagt de Commissie Diversiteit voldoende aandacht voor de inclusie van genderindicatoren. De werkzaamheidsgraad van vrouwen van allochtone afkomst ligt met 42,0% opvallend lager dan de werkzaamheidsgraad van zowel autochtone vrouwen (71,3%) als mannen van allochtone afkomst (66,7%) (VDAB, 2012). Er is ook een belangrijk aandeel inactieven onder de groep van vrouwen van allochtone afkomst en hooggeschoolde vrouwen van allochtone afkomst zijn vaker overgekwalificeerd aan het werk.

⁶ Commissie Diversiteit (2007). Advies betreffende het ontwerpverslag 'Socio-economische monitoring op basis van nationale herkomst om discriminatie op de arbeidsmarkt beter te kunnen bestrijden' van de werkgroep in opdracht van de IMC Werkgelegenheid, 14 april 2007, Brussel. SERV-nota aan de Vesoc-werkgroep naar aanleiding van het Vesoc-actieplan 2005.

Referenties

CGKR. (2009). *Migraties en migrantenpopulaties in België. Statistisch en demografisch verslag 2009*. Brussel: UCL & CGKR.

CGKR. (2010). *Migratie. Jaarverslag 2009*. Brussel: CGKR.

Commissie Diversiteit. (14 februari 2007). *Advies betreffende het ontwerpverslag 'Socio-economische monitoring op basis van nationale herkomst om discriminatie op de arbeidsmarkt beter te kunnen bestrijden' van de werkgroep in opdracht van IMC Werkgelegenheid*. Brussel: SERV-Commissie Diversiteit.

Commissie Diversiteit. (2008). *Advies betreffende het statistisch etniciteitscriterium van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling. 14 mei 2008*. Brussel: SERV-Commissie Diversiteit.

Commissie Diversiteit. (2013). *Advies 10 beleidsprioriteiten*. Brussel: SERV-Commissie Diversiteit.

De Keyser, T., Delhez, P., & Zimmer, H. (2012). *De inschakeling van personen van buitenlandse origine op de arbeidsmarkt*. Brussel: NBB Economisch Tijdschrift.

Departement WSE i.s.m. Steunpunt WSE. (2011). *De arbeidsmarktsituatie van migranten en hun nakomelingen in Vlaams en Europees perspectief*. Brussel: Departement WSE.

FOD WASO & CGKR. (2013). *Socio-economische Monitoring*. Brussel: FOD WASO & CGKR.

Geets, J. (2011). *De arbeidsmarktpositie van hooggeschoolde immigranten met bijzondere aandacht voor 'overkwalificatie': resultaten op basis van een survey*. Antwerpen: Steunpunt gelijke kansenbeleid.

Geets, J., Wets, J., & Timmerman, C. (2008). Nieuwe migranten gekneld tussen ongemeten competenties en ongekwificeerd statuut: het belang van een holistisch EVC/EVK-beleid. *Over Werk Tijdschrift van het Steunpunt WSE*, 99-104.

LINET. (sd). *Erkenning van kwalificaties en competenties van onderdanen van derde landen. Uitdagingen en kansen*. . IOM.

Noppe, J. (2014). De gekleurde arbeidsmarkt. De tewerkstellingspositie van personen van vreemde herkomst in Vlaanderen. *Over.Werk 1/2014*, 52-64.

Noppe, J., & Lodewijckx, E. (2012). *De gekleurde samenleving. Personen van vreemde herkomst in Vlaanderen. SVR-Webartikel 2012/3*. Brussel: Studiedienst Vlaamse Regering.

Platonova, A. (2013). *Labour market integration of immigrants in the EU: key trends and policy issues. Itinera Institute Discussion Paper*. Brussel: Itinera Institute.

SERV. (14 februari 2007). *Advies betreffende het ontwerpverslag "socio-economische monitoring op basis van nationale herkomst om discriminatie op de arbeidsmarkt beter te kunnen bestrijden" van de werkgroep in opdracht van de IMC Werkgelegenheid*. Brussel: SERV.

SERV. (14 mei 2008). *Advies betreffende het statistisch etniciteitscriterium van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling*. Brussel: SERV.

SERV. (20 juni 2012). *Advies. De genderloopbaankloof. Voorbereiding Vlaams actieplan ter bestrijding van de loopbaankloof mannen-vrouwen*. Brussel: SERV.

SERV. (6 juni 2012). *Acties kansengroepen*. Brussel: SERV.

SERV. (7 november 2012). *Advies. Naar een geïntegreerd EVC-beleid*. Brussel: SERV.

VDAB. (2012). *Kansengroepen in Kaart. Allochtonen op de Vlaamse arbeidsmarkt. 2de editie*. Brussel: VDAB.

WSE. (2013). *De Vlaamse Arbeidsmarkt. Eigenschappen, uitdagingen en positie in Europa*. Brussel: WSE.